

BUTLLETÍ

**de l'Associació d'Alumnes
Obrers de l'Escola Industrial
de Vilanova i Geltrú**



Publicació mensual

**Portaveu de
l'Associació**



Any III

Núm. 18

ALFRED MERCADER

CONTRACTES PER A
OBRES I CONS-
TRUCCIONS

CARRER TIGRE, NÚM. 12
VILANOVA I GELTRÚ

Josep García Roca

Pintor decorador

Carrer Pescateria, 11
VILANOVA I GELTRÚ

PERFECCIÓ ♦ RAPIDESA ♦ PREUS REDUITS

IMPREMTA ECONÒMICA

MAQUINÀRIA I TIPUS MODERNS



COL·LEGI, 8 I 10 : VILANOVA I GELTRÚ

URPI

SASTRE

CARRER SANT GREGORI, 8
VILANOVA I GELTRÚ

Butlletí de l'Associació d'Alumnes Obrers de l'Escola Industrial de Vilanova i Geltrú

Portaveu de l'Associació



Publicació mensual

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ PER ALS NO SOCIS :

Semestre . . . 1'75 Ptes.
Any 3'50 »
Número solt. 0'30 »

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ :

Ateneu de Vilanova
i Geltrú, carrer de
Sant Pere, núm. 40

Del contingut dels treballs
que es presentin per a la seva
publicació, en seran respon-
sables els seus autors.

UN NOU ESTUDI SOBRE EL POETA MANUEL DE CABANYES ⁽¹⁾

«De veritable poesia castellana escrita per catalans», afirma Menéndez i Pelayo, «no s'en conegué fins el moment en que apareixeren les odes horacianes de Cabanyes i les balades romàntiques de Piferrer. Fou aquest el punt de partença d'una regeneració poètica que tardà poc a trobar son instrument propi i adequat en la llengua indígena, lliberada del jou de la vulgaritat per Aribau, Rubió i altres precursors de la esplèndida renaixença de la que avui som testimonis.» Cabanyes i Piferrer contribuïren en gran part en aquesta regeneració.

L'obra del primer no és encara coneguda a Espanya com se mereix ser-ho. Amb tot, després de les admiratives simpaties manifestades per Menéndez i Pelayo i alguns altres crítics, aquest poeta, desaparegut massa aviat per a les lletres espanyoles (i potser també per a les catalanes), ha sortit quelcom de l'ombra on havia entrat poc temps després de la seva mort.

La poesia de Cabanyes, composta del recull *Preludios de mi lira* (1833), i alguns poemes esparsos, reunits especialment amb els *Preludios*, en una edició de 1858, *Producciones de D. Manuel de Cabanyes*, presenta dos caràcters principals: un sentit clàssic molt pur, una gran llibertat de pensament i de forma. I això pot semblar de primer antuvi bastant antinòmic; però aquí l'antinomia sols és aparent. En el fons, fou En Cabanyes, sobre tot, un poeta de transició: se trobà en el punt de traspàs de dugues èpoques, per lo tant, entre dos esperits. D'una cultura antiga que havia tingut son temps i que havia nodrit moltes generacions, ne prengué lo millor, lo eternal, podriem dir, lo que mai passarà,

(1) «ORIGENES ET PREMIERES MANIFESTATIONS DE LA RENAISSANCE LITTERAIRE EN CATALOGNE AU XIX^e SIECLE, par Jean AMADE, Agrégé de l'Université, Docteur ès-Lettres, Maître de Conférences a la Faculté des Lettres de Montpellier. Toulouse / Privat — Paris / Didier. — 1924». Pàg. 506 a 509.

lo que servarà sempre la mateixa gràcia somrienta. Dels temps nous, ne va rebre, per compensació, la set d'independència moral i espiritual, la necessitat d'ultrapassar els límits esquifits, fixats pels mateixos homes al cor i al pensament, i l'inquietut del viure, així com la preocupació del misteri. Ell revestí, exornà de tots els encants àtics i llatins i també d'aquells que les civilitzacions modernes havien desenrotllat en llur contacte amb Grècia i Roma, estats d'ànima que la poesia en aquestes dugues últimes ni havia conegut, ni, potser, sospitait que existir podessin.

Ses odes, florides d'helenisme i totes impregnades de llum mediterrània, en les que s'hi confonen reminiscències d'Horaci amb altres de Lluís de León i de l'italià Foscolo, ha donat el to a alguns poetes joves de Catalunya, admiradors del seu art, en el que una certa complexitat d'anàlisi, mai enterbolia la serenitat d'execució. Pel contacte amb aquesta poesia, definitiva ja en 1833 — data que cal retenir —, poderen aquells poetes joves fer-se de llur professió una més alta idea, que la derivable dels pseudo-clàssics espanyols del període anterior, la majoria dels que únicament tenien de clàssics el nom i la pretensió de ser-ne. Aquest somniador i aquest solitari fou, sense imaginar-s'ho segurament, el mestre de poesia d'una bona part de sa generació, la millor dotada, la destinada a sobreviure's, a judicar per la qualitat de sa cultura, però sobre la que, malaventurosament, s'encevà la Mort fent-hi sensibles baixes: mestre de poesia, deiem, per lo que aquesta comporta d'harmonia íntima, més que per la seva vibració externa, sa plàstica i sa coloració. Cabanyes ensenyà a aquella generació que la poesia valia la pena d'ésser intentada des del moment en que era conceptuada com verament digna i noble, és a dir, segons son ideal el més elevat, amb ses virtuts internes les més rares, però jamai a través d'un eixut i va formalisme, que enclou tan sols un ínfim nombre de justes condicions estètiques de la poesia.

Per son exemple personal i l'ardidesa dels seus assaigs, restituia, per altra part, a la poesia, el lliure moviment, gràcies al que, i únicament per ell, podria plasmar en ritmes imperibles tot un món de sentiments que no havien tingut encara traducció. Lliurar-se de regles tingudes per sagrades, fins aleshores, a fi de permetre a l'inspiració l'esplaiar-se en més favorables condicions i, a la vegada, de conservar-se més sincera, significava una deslliurança sentimental, única apte per a fer retrobar una certa tradició primitiva, soterrada pels homes i la societat, però vers la que ens inclinen la solitud i la meditació. Aquí encara, com en els procediments del seu art, el tendre i noble Cabanyes s'apropava voluntariament a la naturalesa, deixant les sendes fàcils que calciguen en desordre la horda obscura de poetes mediocres i vanitosos. Sa correspondència amb esperits selectes com Roca i Cornet (*Cintio*), encara més que els seus versos, dona idea clara d'alguna de les seves concepcions. Després de Boscan, son compatriota, cap paraula tan realment nova havia sigut dita a Catalunya (i potser tampoc a Espanya) per cap poeta de llengua castellana. I si a aquesta meritòria circumstància s'hi ajunta tota la delicadesa, tot l'ardor i l'espontaneïtat dels sentiments que es remouen en aquell cor d'home, massa gran i massa vast

per a que la Vida fos capaç d'omplir-lo, es comprendrà perquè els primers Renaixens, tots ells, també, homes de llibertat, fills ferèstecs de la naturalesa catalana, sagellats al fons de l'ànima per aquesta virginitat d'on, podria dir-se, extregué la Renaixensa lo millor d'ella, hagin obeït secretament a les veus a l'hora paganes i místiques que es fan sentir en *Los Preludios de mi Lira*.

Si no han imitat el classicisme de Cabanyes en quan a les formes personals i a les principals inspiracions, n'han retingut la dolcesa, la serenitat, el bon gust, tot el perfum que s'en despren. I, per altra part, en una època en que, per dir-ho en els mateixos mots que Milá i Fontanals, «la literatura espanyola quasi no havia advertit el canvi sobrevingut dins les idees literàries», son romanticisme precoç els hi havia mostrat tendreses noves, amors apassionats que, instintivament, s'inclinaren, en els joves poetes de la Renaixensa, vers un objectiu immediat i aconseguible, en lloc de perdre's vers lo desconegut. Els drets de la clara raó afirmats en matèria d'art, els del sentiment per l'inspiració lírica, tals són les dugues adquisicions essencials que la Poesia ha fet a Catalunya mercès a l'obra de Cabanyes, obra ferida de mort en la persona del poeta, mes no en els generosos ferments que en son si portava.»

CONFERÈNCIES DEL SENYOR EN JOAN LLONGUERAS

II

LA segona conferència del cicle va tindre lloc el dia 23 del mes de març passat, en l'Orfeó Vilanoví.

El tema fou, *Bach o el fervor*. Encara durava la bona impressió causada per la primera conferència, quan a l'aparèixer el senyor Llongueras en l'escenari acompanyat dels senyors Montserrat, professor de piano; del senyor Torrents, professor de violoncel·lo, i del nostre President, senyor Virella, va ésser saludat amb forts aplaudiments.

L'acte va obrir-se, pronunciant breus mots el President de l'Associació, qui va dir que tornariem a escoltar l'autoritzada paraula del senyor Llongueras tractant del mestre Bach, i per a fer-nos sentir la música del gran mestre comp-tàvem amb la cooperació del notable violoncel·lista senyor En Jaume Torrents.

Començà el senyor Llongueras la seva dissertació, definint el *fervor*, dient que és la saviesa, el recolliment de l'esperit; en brillants paragrafs fa algunes consideracions respecte la *gràcia*, pel mitjà de la qual l'home no pot sentir la presència real del seu esperit. En art, diu el senyor Llongueras, com en tota especulació de les potències superiors, la revelació primera de l'esperit és sempre una afirmació de bon gust, de finesa, d'elegància. L'home qui té aquesta afina-ció posseeix indiscutiblement la llum, posseeix la *gràcia*; però un cop aquesta llum joiosa, clara, tranquil·la i lleugera, va expandint-se pròdiga, perquè l'espe-rit de l'home sempre anheia un més enllà, un foc recòndit, que consum i trans-

forma, trempa i purifica, crema en el fons del fons de l'esperit : és el foc de la depuració, el foc del sacrifici per la perfecció, el foc de la prova suprema, el foc del *fervor*.

La *gràcia* presideix l'eclosió de la forma i assegura la seva immortalitat; el *fervor* penetra en la forma, la vivifica, la sublima i fa sentir misteriosament la essència de Deu en ella. El *fervor*, és un graó molt més alt que la *gràcia* en l'escala de l'humana perfecció. Com que el recolliment és la virtut essencial del *fervor*, sense recolliment no hi ha *fervor* possible; l'esperit, sense *fervor*, és orfe de saviesa, s'extravia en sa volada impetuosa, davant la immensitat de l'infinít, perd la *gràcia*, i restant sense fre i sense llum, cau feixuc i amargat en els abims de la matèria.

I tot seguit, després d'aquests enlairats mots, diu el conferenciant, que, talment com en dies passats, visquèrem amb Couperin uns moments de *gràcia*, intentarem viure, en la present conferència, amb Joan Sebastià Bach, uns moments de *fervor*.

Exposa, el senyor Llongueras, que en l'història de la música, no sabriem trobar altre nom com el de Bach, que pogués donar-nos del *fervor* una més clara i formidable lliçó, i tot seguit enalteix el nom del gran mestre, amb paraules càlides i entusiastes, amb enlairats calificatius, pintant-lo com esperit clarivident, que tenia de la música una idea essencialment religiosa; d'humil pensador místic, absent del segle, que canta sempre extasiat i amb zel ardent; de poeta sincer, que posa sempre en la seva música les més belles i meravelloses imatges; de treballador infadigable i de formidable colós de la música, que engrapa amb mà poderosa les tendències oposades d'uns quants segles i amb les seves facultats extraordinàries inicia el desenrotllament futur de l'art musical.

En les composicions de Bach, sempre s'hi descobreix una alta finalitat religiosa, estètica o pedagògica; una dolça pietat s'endevina en les seves composicions profanes : el *fervor* és en totes elles. Per això el *fervor* també és exigít a tot aquell qui vol estudiar o vol fruïr les obres del gran mestre.

I passa tot seguit, el senyor Llongueras, a exposar-nos les conseqüències que no solsament dins la *religió* i la *política*, sinó també dins l'*art*, va tenir la Reforma, el gran moviment religiós del segle XVI, promogut per Luter a Alemanya i per Calví a França. D'aleshores data el *choral*, cant popular impregnat de tota la poesia de l'Alemanya migeval religiosa, dels himnes llatins i de les cançons profanes italianes, franceses, holandeses i alemanyes dels segles XV i XVI, que Luter imposà a la litúrgia de la seva nova església i fou, més tard, la base damunt la qual construí Bach tota la seva obra, que deu al *choral* precisament la seva grandesa.

Fa després, el senyor conferenciant, alguns comentaris històrics, sobre el caràcter de Frederic Guillem, el Gran Elector, de la família dels Hohenzollern; del seu fill Frederic I, qui, en 1701, a Koenigsberg, amb pompa extraordinària, pren el títol de Rei de Prússia, posant ell mateix sobre sa testa la corona reial, i del fill d'aquest, Frederic Guillem I, tres homes que no més somniaven en fer

crèixer la força de la Prússia. Pel darrer, sobretot, la grandesa de la pàtria era en poder comptar amb nombrosos batallons de granaders. Continuà l'obra d'aquestes tres testes coronades, En Frederic II, el Gran, qui va arribar a fer al seu exèrcit, el més poderós d'Europa. Aquest Rei, però, estimava les coses de l'esperit: les ciències, les lletres i la filosofia; llegia amb passió els llibres francesos; escrivia versos; composà música; sostingué correspondència amb Voltaire; obrí escoles i decretà l'instrucció obligatòria. Contemporani de Lluís XV i de Lluís XVI, l'influència del seu regnat contribuï a canviar totalment l'aspecte de l'Europa.

Mentre es muntava, diu l'erudit conferenciant, la gran màquina militar que ha sigut a Europa la causa principal de tants odis i de tants desastres, naixia, l'any 1685, a Eisenach, la petita i poètica ciutat de la Turingia, Joan Sebastià Bach, aquest gran sobirà de l'esperit, que portava dins ell l'obra més poderosa i més perdurable que tots els exèrcits, i que totes les ambicions humanes, i que tots els dominis i privilegis reials.

Bach és el més alt representant d'una família nombrosa, admirablement dotada, com cap altra jamai n'hagi existit, per la música. Bach és el que ha assolit, d'entre tots els membres d'aquesta famosa dinastia de músics, un dels llocs d'honor més gloriosos entre totes les celebritats mundials.

El gran mestre que ens ocupa, va començar la seva educació musical estudiant el violí amb el seu pare, educació que continuà el seu germà més gran, Joan Cristòfol, perquè quan Bach comptava deu anys, quedaren orfes de pare i mare.

Bach, des de molt noi encara, ja demostrà el seu talent per la música; treballa i estudia amb passió; coneix així els més celebrats compositors de clavicordi d'aquella època: Froberger, Fischer, Caspar Kerl, Buxtehude, Pachelbel, etcètera, i còpia modestament tota sa vida les obres de Palestrina, Lotti, Frescobaldi, Caldara, Couperin, Dieupart i tants d'altres; i això ho feia no solsament quan ell es sentia encara deixeble d'ells, sinó també quan ell mateix havia devingut tant o més mestre que aquells homes que en la música han conquerit renom universal.

I va anar explicant, el senyor Llongueras, la vida de Joan Sebastià Bach, qui començant per ésser infant de chor de l'Escola de Sant Miquel de Luneburg, va arribar a ésser l'artista de poderós talent que la posteritat ha glorificat. En 1708, publicà la seva primera obra important, la *Cantata per l'elecció municipal*. Desempenyà diferents càrrecs, entre ells el de violinista en la capella del príncep Joan-Ernest, de Weimar; d'organista a Arnstadt, i el mateix càrrec a Sant Blai, de Mülhasen. En aquesta localitat, va casar-se amb la seva cosina Maria Bàrbara. Els seus esforços tendien a establir una música regular religiosa, feta exclusivament per la glòria de Deu, però les lluites entre els pietistes i els ortodoxes li feren abandonar la població a la primera ocasió que se li presentà, i es traslladà a Weimar novament, cridat pel duc de Saxe-Weimar.

Fou nomenat primer violí solista i emprengué algunes *tournées* com a virtuós a Leipzig i a Dresde.

Explicà el distingit dissertant vàries anècdotes que retraten la confiança que tenia en si mateix el músic eminent qual vida descrivia.

Després d'algun desengany tingut a Weimar, acceptà la plaça de mestre de capella a la Cort de Koethen.

Mentre desempenyava aquest càrrec, no poguent dedicar-se Bach a la música religiosa perquè el príncep d'Anhalt-Koethen era calvinista, qui, però, el tractava com bon amic, va compondre la major part de la seva música *di camera*, el primer llibre del *Clavecí ben temperat*, suites i sonates per a violí, viola de gamba, flauta i clavecí.

De retorn d'un viatge a Carlsbad va trobar-se la seva casa plena de la major desolació. La seva esposa Maria Bàrbara havia mort, deixant-li els fills encara petits.

Vegent-se obligat a pendre novament esposa, ho feu al cap de poc temps amb Anna Magdalena Wülken, molt hàbil en l'art de la música. Ella li servia ben sovint de copista i per a ella composà Bach vàries obres.

Fou nomenat, més tard, *Cantor* a l'Escola de Sant Tomàs, de Leipzig, càrrec que Bach acceptà gustós, desitjant retrobar un orgue, chors, una església on la música fos tolerada i on pogués entonar els seus càntics de lloança al Senyor. Amb tot i ésser la seva càrrega feixuga i d'haver de vèncer moltes dificultats, a Leipzig fou on sens dubte produí les seves més admirables i prodigioses composicions: més de 260 cantates; les cinc Passions; els oratoris de Nadal, de Pasqua i de l'Ascensió; nombrosos motets; quatre misses breus, i la Gran missa en sí menor, que el senyor conferenciant califica d'excels monument de l'art cristià. Li restava encara temps, a l'eminent mestre, per a dedicar-se a l'ensenyament i per a escriure nombroses peces de música profana; els *concertos* per varis clavecins, i la segona part del *Clavecí ben temperat*.

Li foren concedits grans honors, com el títol de mestre honorari de la capella del duc de Weisenfels i el de compositor de la Cort del Rei de Polònia, Elector de Saxònia, i el renom de talent extraordinari de Joan Sebastià Bach repercutí per tot arreu. L'excés de treball li afeblí la vista, fins que la perdé del tot. La seva salut, anà declinant i morí, Bach, el dia 30 de juliol de 1750, a l'edat de 65 anys.

El nom del gran compositor restà oblidat, durant més de cinquanta anys. Els mestres, eminents també, Mozart, Mendelssohn i Schumann, contribuïren a la glòria pòstuma del cantor d'Eisenach i lograren imposar definitivament les grans obres del mestre.

I després d'explicar la vida de Bach, de la qual les precedents ratlles són un pàlid reflexe de lo que digué el senyor Llongueras, segueix en eloqüents paragrafs, donant a conèixer la fesomia del mestre i els trets morals del seu caràcter.

Ens el mostrà com home feliç, perquè fou, diu, un home fervent, un home humil i un home just. Fou un bon ciutadà, un excel·lent pare, un amic fidel i un artista de rara modèstia. Era indulgent amb les obres dels altres; no ho era amb si mateix. Fou un colossal bon home, un home brau i un home fort. Per voluntat i per natural bondat de l'ànima, fou pacient i, sobretot, fou un home

de fervor, un home de pietat. Aquest fervor i aquesta pietat són les columnes que sostenen la seva existència serena i laboriosa.

I passa tot seguit, el senyor conferenciant, a parlar de l'obra musical del gran mestre, fent atinadíssims comentaris que proven abastament l'estudi profund que ha fet d'aquella gran figura de l'art musical, i cita també mots del gran comentarista de Bach, el doctor Schweitzer.

Parlant de les obres de Bach esmenta la prodigiosa *Passió de Sant Mateu*, una de les més valioses i transcendents que va escriure el gran compositor, i llegeix el comentari que el mateix conferenciant va fer i que més avall transcrivim textualment, a propòsit de les recents audicions que de l'esmentada obra va donar l'«Orfeo Català» dirigit pel mestre Millet.

«Mai l'expressió dels sentiments de l'home ha arribat, com en aquesta obra, tan enlaire amb mitjans els més simples i els més purs. Mai la música ha assolit un tan alt grau d'ennobliment i dignificació. Mai ha pogut expressar ella amb força i amb bellesa igual, les més profundes i vitals emocions del cor humà. Mai ha arribat a commoure i a trasbalsar l'esperit de tan directa i punyent faiso, com en aquesta obra, no solament desbordant de musicalitat, sinó arborada tota ella del més viu i colpidor zel apostòlic.

La Passió segons Sant Mateu, de Bach, és una obra fonamental en la música; i cal dir també que és una obra fonamental en la pietat i en el fervor, i una obra fonamental dins el món de l'art. En efecte, el músic resta corprès i admirat davant d'aquesta obra; l'home piados resta extasiat i ple de confusió; l'artista, sia quin sia, resta il·luminat per sempre més. Són tants els mèrits d'aquesta obra, i és tanta, sota tots conceptes, la seva riquesa, que és molt difícil, per a no dir impossible, fer d'ella un anàlisi complet o formular un judici definitiu. Es una mena d'obra taumatúrgica, tota plena de les més insospitades revelacions.»

I acabà el senyor Llongueras, dient que era arribat el moment de que la música sublim de Joan Sebastià Bach penetrés en les nostres ànimes. Ella arribarà, com sempre, resplendent de fervor. Pronuncià després mots de fèrvida admiració per la gran figura musical estudiada, oïnt al final llargs aplaudiments pel seu meritíssim treball de divulgació.

L'acte fou coronat amb l'execució de varies peces de música del gran mestre, la vida i obra del qual ens fou referida, curosament interpretades pel notable professor de violoncel·lo, senyor En Jaume Torrents, acompanyat al piano pel senyor En Joan Llongueras, escoltant, ambdós, al finalitzar, els xardorosos aplaudiments i els mots d'aprobació de la nombrosa concurrència.

Rebin també la nostra felicitació i el nostre més pregon agraïment.

En la tercera i última conferència del cicle va tractar el tema: *Beethoven o la Passió*, la ressenya de la qual donarem en la edició vinenta.

N. de la R. — En el número de març, en la ressenya de la primera conferència del senyor Llongueras, va passar inadvertidament un erro, que creiem que el bon criteri del llegidor l'haurà corregit.

En la penúltima ratlla del paragraf que comença «Francesc Couperin, fou a l'ensems objectiu i subjectiu... apareix la paraula antecessors, havent de dir successors.

EL COLOR EN LA CIÈNCIA I EN L'ART

I

PREFACI

SUCCEEIX, generalment, que fora dels que han pogut cursar algun estudi superior, són molts els individus, tinguin la posició social que es vulgui, que desconeixen en absolut els orígens dels colors que la Naturalesa ens mostra a totes hores, i moltíssims més encara són els que ni idea tenen de les diverses relacions armòniques que els colors tenen entre ells. L'estudi científic del color, confós avui encara en alguns punts, no serà pas tan difícil que pugui obligar-nos a fer abstenció d'explicar-lo; diem explicar-lo i no estudiar-lo, perquè si volem passar al detall, allavors, com tot lo de la Ciència, ve la complicació, i en aquesta està, precisament, resoldre problemes que no està en les nostres mans desenrotllar de la fàcil clara i atraient com voldriem i com penssem seria forçós fer-ho, per als que no han aprovat al menys un curs de Física general.

La divisió entre el color mirat científicament i el mateix mirat amb els ulls de l'artista, és justa i necessària; mai un color tindrà per a l'industrial la vàlua que pot tenir per al que el trasllada dels ulls a la paleta, o, més ben dit, de l'il·lusió a la realitat. Per a l'industrial un color és la base d'un negoci positiu; ell no veu la bellesa que pot enclore; per a ell solsament té el guany que son comerç li pot donar. Estudiarà la manera de variar-lo i, si la moda ho porta, de donar-li el to més demanat per l'opinió, o de poguer fabricar-lo en condicions ventajoses. En fi, és per a ell matèria de negoci i d'aplicació en els problemes que es presenten en el laboratori o taller; però ve el pintor, i allavors la cosa canvia; el color no és tal color; deixa d'ésser matèria per a transformar-se, en el pinzell del que el maneja, en formoses games de tonalitats. El color tremola, viu, i en la tela o bé al paper, arriba a expressar idees i emocions que l'industrial ni podia somniar-les.

Així és, doncs, que la divisió feta en el títol d'aquest article és precisa i de necessitat absoluta per a fer un estudi complet de lo que és el color, i de lo que varia, segons sigui l'ànima del que el contempla. Un cas cert ho indicarà bé prou.

Entre muntanyes van d'excursió un pintor aficionat amb la capsa a la mà, i a son costat un altre jove, químic a estones d'una important fàbrica de colors i amb el que, per casualitat, ha fet encontre el primer. La conversa és animada i ajuda a fer més agradable el camí. Quan, heu's-aquí, que al tombar una recolzada de la carretera que serpenteja, tallada en les pendents de les muntanyes, s'ofereix sobtadament als ulls dels dos, un espectacle magnífic de color i vida; avall, un torrent sec quasi amagat sota la verdor dels pins que pugen per les vessants d'enfront. El cel blau, d'un blau puríssim, ratllat per bolves d'un blanc que brilla com neu, i tot, ajudat per un sol magnífic d'istiu i una atmòsfera neta, fa que el pintor es quedi admirat i contemplatiu. Aquells verds!

Aquells grisos que en la llunyania tremolen confonent-se amb l'horitzó! Quina cosa més bella per a un quadre! I quina decepció, quan, al girar-se, veu que son company, després d'haver-se posat les ulleres negres pel ressol de la carretera, indiferent, sense veure que té al davant una mostra de lo bella que és la nostra terra, cargola un cigarret, xiulant un cuplet de moda. Nosaltres estem segurs i d'això no en dubtem, que és molt fàcil que aquell químic tingui el seu pis sense cap quadre, i si en té, serà una col·lecció de litografies vulgars i estúpides, com tantes s'en veuen en les cases no sols dels humils, sinó dels que tenen pessetes sobreres per a comprar-ne de bones, cosa que no fan, perquè, desgraciadament, són masses les persones que sols veuen en una pintura, un nen bufó o una barreja de llampants colors.

Heu's-aquí, doncs, prou clarament explicat el prefaci del nostre article. Quant voldriem nosaltres que molts que ara a l'obrir una revista d'art baden i s'admiren davant de la fotografia d'una dona bella, no passessin de llarg les ressenyes de les exposicions d'Art! Si la nostra dissertació logrés tan sols que un de tants indiferents com ara hi ha, agafés amb gust el treball de llegir-les, comparar els quadres, i fer una crítica personal de les bel·leses que un bon quadre enclou, encara que no hi hagi cap dona pintada, ens tindriem per ben pagats i restariem ben contents del nostre voluntariós escrit.

RICARD VIVES

TEMES DEPORTIUS

OLÍMPICS!...

HURRA! Hurra! Hurra! Trenta mil ànimes aplegades en l'espaiós camp de Les Corts ovacionen aquests mots que, a manera de salutació, han sigut pronunciats pels representants dels qui, en la no molt llunyana VIII Olimpíada, conqueriren brillantment el campionat mundial de futbol·associació.

Jamai, pot-ser, el públic havia sigut arborat d'un tan gran entusiasme ni d'una tan forta emoció com davant la tècnica meravellosa, insuperable, de l'equip d'Uruguai. Veritablement, qui, arrel dels Jocs Olímpics, digué que els representants de la petita república Sud-Americana jugaven als escacs amb els peus, estigué poc menys que encertat. No pot calificar-se d'altra manera el passe curt, ras, precís, impregnat d'una rapidesa vertiginosa, sense que sacrificuin, però, a la conveniència del joc, la bellesa d'uns *driblings* extraordinàriament acabats, ni el lluïment personal de tots i cada hù d'aquells musculats representants de la part d'enllà del mar.

Hom compta quatre, sis, vuit, deu, dotze passes consecutius efectuats en avançada pels davanters sense que un sol peu adversari, malgrat tots els esforços, pugui tan sols desviar la trajectòria de la pilota; diriem, talment, com si una força desconeguda l'empenyés. Després, davant el marc enemic, el passe

enrera i l'intent de *shoot*, més o menys encertat, efectuat tot ço amb velocitat desconcertant.

* * *

Recordo que en un dels partits, en les graderies de sol del camp de Les Corts, hi havia darrera meu dos senyors d'edat ja quelcom avançada; eren acompanyats per un xicot de pocs anys, entusiasta del futbol i en particular d'un club al qual pertanyia. Aquells dos cavallers, segons manifestacions pròpies, no havien presenciats mai cap partit de futbol. Més, encara; assistien en aquell espectacle amb el ple convenciment de que en futbol lo bell, lo emotiu, no existia, i que solsament tenint simpaties per un bàndol determinat podien fruir-se uns instants de plaer, provinents de la passió.

Mancaven encara més de sis quarts d'hora per al magne aconeteixement i aquells bons senyors havien dit ja mil pestes del futbol. Per ell tingueren de dinar més prompte que d'habitut; ell els havia privat de pendre els corresponents cafè i copa; ell, en fi, els obligava a estar incòmodament sentats, i apretats en llurs seients malgrat les trifulgues passades per a ésser d'hora al camp. Aquell estat d'ànim anà *in crescendo* durant el *vermhout* que ens serviren uns infantils, petits grans jugadors de l'avenir, fins l'extrem de volguer abandonar el camp, cosa que no portaren a cap per l'oposició que hi feu l'acompanyant.

Començà l'encontre; els lluitadors ens meravellaren, tot seguit, amb jugades d'una esplendorositat insospitada; els uruguais i els nostres, rivalitzant en habilitat, enardien al públic que seguia la partida amb emoció indescriptible, i la massa imponent, electritzada, era com una joguina en mans dels vintidós atletes...

Finida la lluita s'era augmentat en dos més el nombre ja immens d'aficionats al deport dels deportes.

* * *

Cal reconèixer, malgrat els resultats poc falaguers obtinguts, una molt notable superioritat de joc dels uruguais sobre els equips que els han enfrontat. Ens manca molt encara per a arribar a assolir un tan bon conjunt, unit a una excel·lent escola de joc, domini complet de la pilota i resistència física, base fonamental de la rapidesa. Tenen la concepció del futbol com a joc bell i per això la part estètica és essencial en el desenrotllament de llurs jugades.

Sincerament, davant l'extraordinari onze que ens ha visitat, pàl·lida sombra de lo que devia ésser l'equip olímpic d'Uruguai, crec que sigué una gran sort la eliminació, fins cert punt honorable, del nostre improvitat equip nacional, en els jocs celebrats l'any passat a l'Estadi de Colombes.

No obstant, però, no acabem aquests incoherents comentaris, sense expressar l'admiració que ens causà l'esforç enorme, fantàstic, dels equippers del F. C. Barcelona i del C. D. Europa. A llur superba voluntat de vèncer i a llur obstinació en la defensa devem els moments futbolístics més emocionants que fins avui hem pogut fruir. Dugues tardes de gran futbol de les que en servarem perennal recordança.

O. F.

HABITACIONES E INSTITUCIONES PARA LOS OBREROS EN LA CUENCA DEL RUHR

EN realidad no es exagerado decir que en la Cuenca del Ruhr ha tenido su origen todo lo que hoy se hace no sólo en Alemania, sino en todos los países del mundo, en cuanto a bienestar para los obreros y colonias para los mismos.

Ya en una época en que en ninguna parte se pensaba siquiera en ocuparse de esta cuestión, se construyeron allí las primeras casas para la población trabajadora.

Ello se debe a Alfredo Krupp, el hombre que con razón se le puede considerar como el promotor de todo lo que tiende, en todos los ramos de previsión social, a hacer más agradable la vida del obrero. El mismo había experimentado, en dura escuela, las dificultades de la vida y tuvo ocasión de estar en íntimo contacto con los obreros y conocer su índole y condiciones.

Los cuadros que observó no eran nada halagüeños. En estrechas habitaciones que carecían de suficiente luz y aire, se amontonaban numerosas familias. Y tales cuadros de vida triste impresionaron vivamente al ilustre fundador de las industrias Krupp, que desde entonces se preocupó de mejorar la suerte de los obreros. Y en 1853, es decir, en una época en que nadie se preocupaba de estas cuestiones, fundó su primera colonia de obreros. La fundó para que los obreros pudieran gozar del tiempo de descanso, rodeados de su familia, en un cómodo hogar, sin que tuvieran que perder tiempo en recorrer grandes distancias para llegar a la fábrica. Quedó así establecida la primera colonia «Vesten», que es la que ha servido de modelo a las demás colonias creadas posteriormente.

La primera colonia «Vesten» se componía de casas de varios pisos, pero construidas de tal manera, que cada familia tenía su entrada particular independiente.

Esto se hizo principalmente, para evitar las discordias que resultan del común uso, por varias familias, de las mismas instalaciones. Así resultó la habitación separada, que debe considerarse como una transición para la casita propia que vino más tarde.

Forma de construcción y estilo eran en esta primera colonia muy sencillos; pero con el tiempo se fueron estableciendo otras y cada una muestra un progreso, en cuanto a decoración arquitectónica, con respecto a las anteriores. La impresión que hacen estas construcciones se vuelve cada vez más agradable, siempre se agrega algo nuevo; se hacen jardines delante de las casas; se plantan árboles en las calles, y éstas, con el tiempo se convierten en frondosas alamedas; surgen plazas para que jueguen los niños, o bien, como en la colonia Kronenberg, para que en la plaza se levante la iglesia, cuyas torres dan al conjunto una silueta característica.

Pero todo esto no basta. Nuevas instalaciones de beneficencia social se agregan; aparecen hospitales rodeados de hermosos parques. Para dar a los obreros

comida barata, sabrosa y nutritiva, se fundan especiales establecimientos. Esos cuidados previsoros, se extienden también a la familia.

Las mujeres y los niños no pueden comer en la fábrica y por esto se fundan una serie de establecimientos de consumo, distribuidos en las diferentes partes de la ciudad de Essen, en los cuales los obreros y sus familias pueden obtener a precios baratos, todo lo necesario para la vida y uso doméstico. En estos establecimientos se vende carne de diferentes clases, los más variados productos coloniales, telas, zapatos, trajes, camas, etc.

Y para el obrero anciano, que ya no puede trabajar, así como para su mujer, se han fundado asilos en los cuales pueden terminar tranquilamente, muy bien atendidos, su vida. Estas colonias dan la impresión de que allí se desliza la vida confortable y placentera. Viejecitos de risueño semblante, están sentados en los bancos delante de las puertas o a la sombra de frondosos árboles, y tranquila paz parece cobijarlos a ellos y a todo lo que les rodea.

En el Ruhr existen otras colonias y beneficencias obreras, a más de las pertenecientes a las industrias Krupp; pero nos hemos ocupado preferentemente de las pertenecientes a dicha industria, porque además de ser las primeras que se fundaron, fueron la base para todas las demás, que después han venido creándose sucesivamente.

Hoy, se ha extendido el sistema de una casa para cada familia obrera.

Para construir con más economía y no privar a las casas-habitaciones de su correspondiente jardín circundante, se ha creado el tipo de casa bis. Ella consta de dos mitades con una pared que las une y separa al mismo tiempo.

Ambas mitades del edificio son exactamente iguales y forman al parecer una casa sola, pero se distingue perfectamente que la casa es para dos familias por la constitución especial de la fachada.

En la constitución de las colonias, se ha tenido en cuenta la especial idiosincrasia de los obreros, así como de que una ocupación agrícola es el mejor descanso para aliviar la monotonía del trabajo diario. Por esto con las casas de los obreros y unidos a ellas han aumentado continuamente los terrenos de cultivo. El antiguo jardín delantero se ha convertido con frecuencia en las nuevas colonias, en grandes huertas de árboles frutales y hortalizas.

Así el obrero no necesita buscar distracción fuera. Su casa, su huerta y su jardín le ofrecen bastante ocupación al aire libre y amplia distracción.

También se ha previsto para los solteros y por esto se han construido en la región del Ruhr numerosos hogares para ellos y muy especialmente para los obreros.

En estos hogares los solteros viven en edificios y habitaciones que satisfacen al más exigente en higiene. Hay en ellos comedores y salones claros y ventilados, tienen a su disposición bibliotecas, y conferencias y conciertos sirven de distracción durante las veladas.

Quisiéramos que lo que en la cuenca del Ruhr se ha realizado en favor del obrero, no tardásemos mucho en verlo realizado entre nosotros.

DR. FRITZ

HOSTES MATARONINS EN LA NOSTRA VILA

EL dia 5 del mes en curs, vingueren a la nostra vila uns setanta quatre excursionistes, entre senyores i cavallers, de la societat «Iris», de Mataró, la riallera ciutat de la costa, presidits per la Junta Directiva de la Secció Excursionista de l'esmentada entitat, i acompanyats del senyor En Salvador Font, regidor de l'Ajuntament mataroní.

Les Juntes de la Secció Excursionista de l'Ateneu i de la nostra Associació, ja s'havien posat d'acord amb la societat expedicionària, per a visitar lo més notable de Vilanova.

A l'arribar, foren saludats per la representació de l'Ajuntament vilanoví i per les Juntes de la Secció Excursionista de l'Ateneu i dels Alumnes Obrers, contestant els excursionistes amb mots d'agraïment.

Al sortir de l'Estació es dirigiren a la Biblioteca-Museu Balaguer, on foren atesos pel Bibliotecari senyor N'Ignasi Rubio, el qual els hi mostrà els exemplars més importants d'incunables i obres artístiques impreses, que es guarden en aquella casa.

No pogueren visitar les demés dependències de l'Institució per efectuar-se, actualment, obres d'importància en les parts d'edifici corresponents a les instal·lacions del Museu.

Després de la visita a la Fundació Balagueriana, anaren a la fàbrica «Productos Pirelli, S. A.», on, en representació de la Direcció, va rebre als excursionistes, el Secretari, senyor En Dante Borghero, i acompanyats de l'esmentat senyor i dels empleats senyors Nolla, Serrano i Mestres, visitaren les diferents seccions de tan important establiment industrial.

Visitaren després l'Escola Superior d'Indústries, en qual centre pogueren fer-se càrrec, alaband-lo, de l'ensenyament teòric i pràctic que en ell es cursa. Va atendre als mataronins el professor senyor En Pere Mestres. Quedaren, d'aquesta visita, agradosament impressionats.

Acabada la seva estada a l'Escola passaren a l'Ideal Hotel, on els hi fou servit el dinar, en el qual foren invitades representacions de les esmentades entitats de cultura vilanovines, de la Cooperativa «La Regeneradora Vilanovesa» i Ajuntament.

A l'hora del brindis, ho feu el senyor Macià, president de la societat «Iris», pronunciant un sentit discurs enaltint la nostra vila, agraint les atencions rebudes per part dels vilanovins i dient que esperaven poder-les correspondre el dia que l'Ateneu i l'Associació els tornin la visita.

En nom de tots els vilanovins invitats, va dirigir la paraula als nostres hostes, el senyor President de la Cooperativa i volgut consoci nostre, En Florenci Nolla, dient que les societats de la vila no havien fet més que acomplir el seu deure, considerant-se molt honrats acompanyant a tan dignes expedicionaris. Va acabar desitjant la prosperitat de Mataró i de Vilanova, perles de la mar

llatina, i la de les societats de cultura, que, practicant l'excursionisme, estrenyen més els llaços de germanor.

El delegat de l'Ajuntament, va dedicar mots d'enaltiment als representants de l'antiga lluro, acabant-se aquell acte de confraternització.

A la tarda visitaren el Castell de la Geltrú, Ateneu, Foment del Treball, Orfeó, Església de Sant Anton, Cooperativa «La Regeneradora» i recorregueren les principals vies de la vila nostrada.

En emprendre el regrés a Mataró, en el tren de les 7'10, foren acomiadats pels mateixos senyors que els reberen a l'arribada, repetint, el senyor Macià, en nom de tots, que esperaven la prompta visita dels vilanovins.

Procurarem complaure'ls i desitgem que la seva estada entre nosaltres els hi hagi sigut ben agradosa.

V. V.

ELS ULTRAMICROBIS

METGES i biòlegs han descobert tot un nou món : el dels ultramicrobis. Se tracta de microbis invisibles fins amb els més forts augments dels més perfeccionats aparells d'òptica; alguns d'ells poden travessar membranes quals pors sols tenen dugues milionèssimes de mil·límetre de diàmetre, i tindran per conseqüència una talla inferior a la que s'atribueix a la molècula de l'albúmina. Són la causa de moltes malalties : la ràbia, la verola, la escarlantina, la rugeola i potser la coriza, les pestes animals (bovina, avícula), i les dites «mosàics» que estralls tan considerables fan a les plantacions de tabac, de moresc i de canya de sucre.

Hérelle — d'un nom tan favorablement cotitzat pels seus estudis sobre les defenses de l'organisme — ha descobert entre els ultramicrobis els «bacteriòfags» que ataquen als microbis ordinaris i són susceptibles de destruir-los. Apareixen els bacteriòfags en grans quantitats durant el període de convalescència de certes malalties (disenteries, febre tifoidea). Els individus portadors de nombrosos bacteriòfags resisteixen l'infecció i contagien altres individus, que a llur torn resistiran, de manera que la curació pot ésser contagiosa com la malaltia. Ja s'ha utilitzat amb èxit el poder curatiu dels cultius de bacteriòfags; i heu's-aquí un mètode terapèutic destinat a substituir el dels serums i vacunes, sistema que els terapeutes sensats han reduït avui a les seves justes proporcions, després d'un període en el que s'oferien a l'humanitat malalta agents curatius d'aquells gèneres, tan nombrosos com miraculosos, perquè, com sempre, dels naturals entusiasmes dels investigadors a cada descobriment, se n'apropriaven els mercaders de mala fe, que mai falten a les portes del temple august de la Ciència.

Un deixeble i un admirador d'Hérelle, el Dr. Hauduroy, ha comunicat a la Societat de Biologia de París els resultats d'un experiment del tot perturbador. Dins un tubus s'afegeix el bacteriòfag a un cultiu de Bacils de Shiga (bacils de la disenteria), i són aquests ràpidament destruïts, reduïnt-se en grans, que a

son torn se resolen en partícules invisibles. Si es fa passar per un filtre de pors infinitament petits el líquid obtingut, i si es tanca el filtrat dins un tubus estèril, al cap d'un cert temps s'hi veuen reaparèixer els Bacils de Shiga, que es creien morts. Si el líquid, filtrat en les mateixes condicions, prové d'un cultiu de Bacils de Shiga no adicionat de bacteriòfags, resta indefinidament estèril. D'aquests fets ne resulta l'important conseqüència d'ésser un sér viu visible capaç de resoldre's en presència dels bacteriòfags en partícules invisibles, de l'ordre de grandària dels ultramicrobis, i susceptibles de reconstruir l'ésser de que provenen. La vida, doncs, podrà propagar-se per medi d'unes partícules ultra-microscòpiques, no més grosses que certes molècules químiques.

Ens trobem, sens dubte, en vigílies d'un transcendental descobriment.

G.

PUBLICACIONS REBUDES

Minerva, portaveu del Centre Excursionista «Minerva», de Barcelona.

Butlletí del Centre Excursionista «Els Blaus», de Sarrià (Barcelona).

Mai Enrera, portaveu del Club Excursionista de Gràcia (Barcelona).

Revista del Centre de Lectura, de Reus.

Butlletí del Centre de Cultura, de Manresa.

Butlletí del Sport Ciclista Català, de Barcelona.

Nostre Ideal, portaveu de l'Agrupació «Francesc Arago», de Barcelona.

Boletín de la Junta de Pensiones para Ingenieros y Obreros en el Extranjero, de Madrid.

Penedés Deportiú, de Vendrell.

Boletín del F. C. Artiguense.

Revista A. E. G., de la «Compañía Ibérica de Electricidad, S. A.».

Los Viajes Prácticos, editat per «Exprinter», de Madrid.

NOTICIARI

La Junta Directiva prepara una excursió instructiva per tal de visitar una important indústria espanyola i una moderna granja agrícola dels voltants de Barcelona.

— Amb motiu del trasllat de les despulles de l'insigne pensador Angel Ganivet, s'han celebrat a Espanya diversos actes d'homenatge.

En el moment d'escriure aquestes ratlles, guarda ja la bella Granada les restes del seu dilecte fill, a la memòria del qual, l'intel·lectualitat espanyola ha fet brandar les campanes de la glòria.

Ens associem als honors pòstums que s'han retut a aquella alta mentalitat desapareguda del món dels vius, quan encara podien esperar-se del seu poderós cervell els raigs de llum de les seves idees.

= En la Junta General extraordinària de la Secció Sportiva, que va tindre lloc el dia 24 del mes en curs, entre altres assumptes d'interés relacionats amb la marxa administrativa de la mateixa, va acordar-se augmentar en cinquanta cèntims la quota de soci de la Secció.

= En compliment de l'acord pres en la darrera Junta General ordinària, constitueixen la Redacció d'aquest BUTLLETÍ, els nostres consocis Anton Escofet Pascual, Frederic Serrano Mora, Pere Mestres Albet, Josep Galcerán Pollés, Marcell Martí Mestres, Oscar Forgas Pujades, Francesc Vives Sabaté, Fermí Virella Cusialls, Armand Pueyo Jornet, Antoni Escofet Mercé i Antoni Torres Contijoch.

Formen, per dret propi, part de la Redacció, els senyors President i Secretari de l'Associació i el senyor Secretari de la Secció Sportiva.

= Si algun contratemps no ho impedeix, a darrers del proper maig l'Associació projectarà els clixés i pel·lícules de Mr. Carter, sobre el descobriment de la tomba de Tutankamen.

= Per impossibilitat de poder-ho atendre el senyor En Josep O. Miquel, s'ha encarregat de la presidència de la Secció Sportiva l'individu del Consell Administratiu, nostre volgut consoci senyor En Joan Albet Montaner.

= Del senyor En Francisco Ors, delegat de la sucursal en aquesta vila de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, havem rebut, curiosament imprés, un exemplar del llibre *Obra de los homenajes a la Vejez*, en el qual es publiquen treballs relatius a l'obra social que desenrotlla aquella benemèrita institució i es ressenyen els actes que en honor de la vellesa s'han realitzat anyalment en algunes poblacions de Catalunya.

El d'aquest any s'ha celebrat a Vilafranca del Penedés i ha coincidit amb la inauguració, en aquella vila, d'una sucursal de l'esmentada Caixa de Pensions.

Agraïm cordialment l'atenció del senyor Ors i felicitem a l'Institució que d'una faisó tan meritòria escampa els beneficis de la previsió social, honorant i protegint a la vellesa desvalguda.

= Segueix malalt el nostre volgut Soci honorari senyor En Francesc Suñé. Li desitgem una prompta i total curació, per a que pugui reanudar les tasques culturals a l'Escola i al costat nostre.

= Del Montepiu i Caixa d'Invalidesa Vilanovina havem rebut un exemplar de la segona edició del llibre *Las cooperativas obreras*, original de l'il·lustrat periodista, estimat amic nostre i col·laborador del BUTLLETÍ, senyor En Joan Ventosa i Roig.

Agraïm l'atenció.

= Havem rebut el quadern número 1 del *Método-Analítico Alonso*, que el seu autor, N'Anacleto Alonso, ha tingut la bondat d'enviar-nos.

Agraïm al senyor Alonso la seva atenció i desitgem que la seva obra tingui una bona acollida.

Fàbrica de serrar
de

Salvador Ventosa

Padua, 39 i 41 : VILANOVA I GELTRÚ

Dipòsit de fustes

Embalatges de totes classes

Serradures a 2'50 pessetes el sac

Es porten a domicili

Taller de lampisteria
i electricitat
de

Jaume Viñals

Instal·lacions de totes classes
de motors elèctrics,
llum, aigua, gas, etc.

Magatzem de vidres de totes classes.
Especialitat en vidres de color.

Gran assortit en llunes de cristall,
platejades, llises i biselades.

VENDES A L' ENGRÓS
I AL DETALL

Plaça Sant Pere, 39 Vilanova i Geltrú

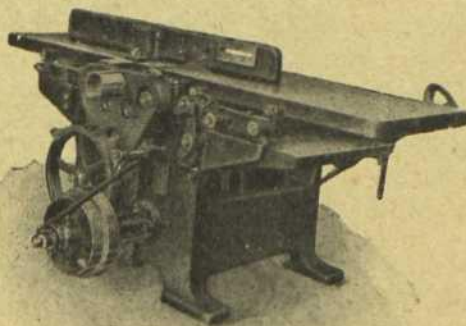
TALLERS MECANICS DE
FUSTERIA EN GENERAL

FRANCESC PRATS MARTÍ



Sant Antoni, 16,
i Lluna, 13

VILANOVA I GELTRÚ



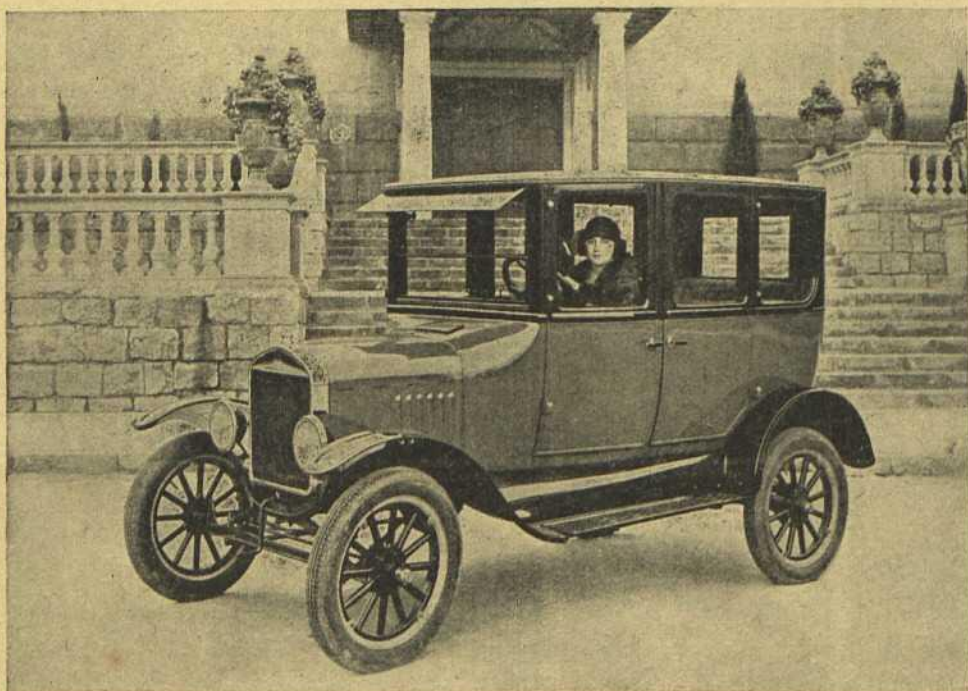
Talleres CABA

Agente Oficial de la

"FORD MOTOR COMPANY S. A. E."

Lincoln *Ford* Fordson

AUTOS - CAMIONES - TRACTORES



Stock de piezas de recambio.
Gasolina, aceites y grasas.

VILLANUEVA Y GELTRU